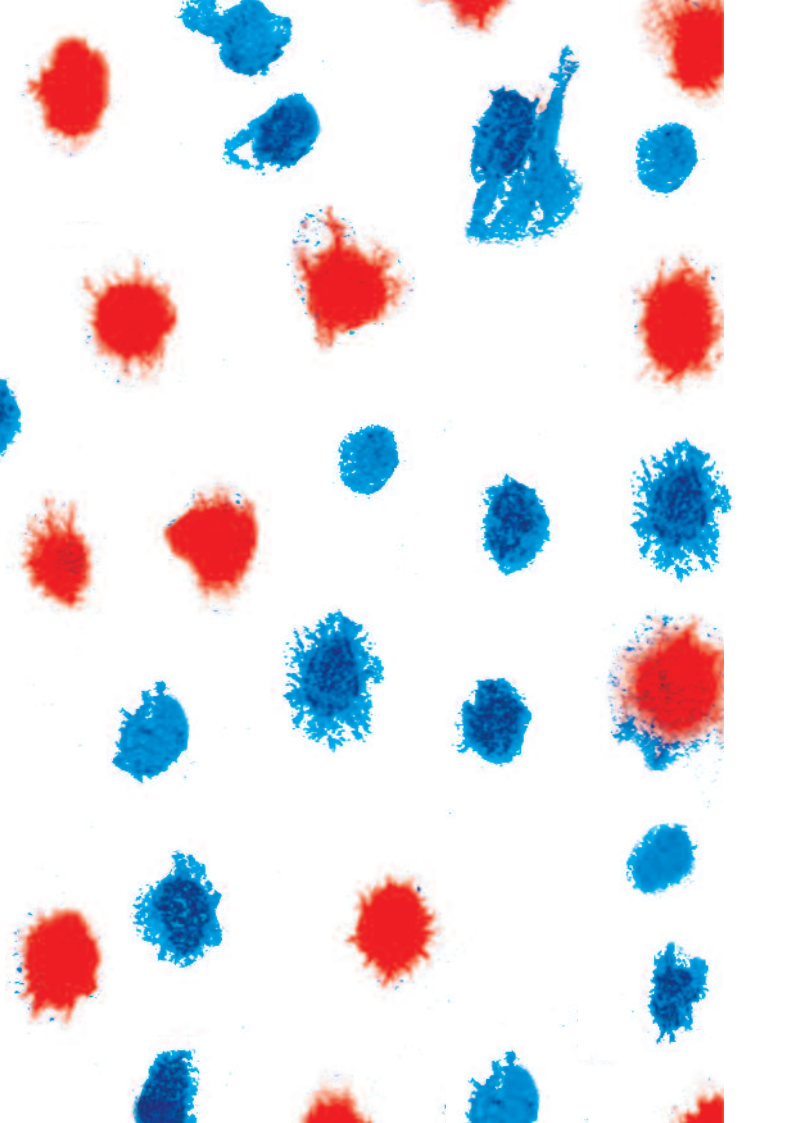

Anise Koltz

**Dilluns
de poesia
a l'Arts
Santa
Mònica**

**Presentació
i traduccions
d'Anna Montero**

SANTAMÒNICA

Anise Koltz

Anna Montero

Permeteu-me que us diga que Madame Koltz és una vella dama indigna. Vella dama perquè va nèixer fa ara vuitanta-sis anys. Indigna, en el sentit en què ho era Berthe, la protagonista del film que René Allio va rodar en 1965 i que anunciava l'estat d'ànim que tres anys més tard faria volar les llambordes pels carrers de París i sotragaria les consciències i els costums. Indigna, és a dir, lúcida, valenta, rebel, insubmisa. Deixeu-me dir també que Madame Koltz és una vella dama indignada. Indignada amb la natura, espectadora indiferent dels sofriments dels éssers vius. Indignada amb els homes per la seua violència, la seua covardia, la seua hipocresia. Indignada sobretot amb Déu, amb un Déu que ha mort però que ens ha marcat amb els seus preceptes, amb les seues interdiccions, amb els seus dogmes. Amb una dimensió ètica que els allunya de qualsevol sentimentalisme estèril, els seus poemes evidencien el que s'amaga darrere de les convencions, el que se silencia perquè fa mal, perquè fa por, perquè és incorrecte.

Poema a poema, Anise Koltz s'enfronta als prejudicis, als dictats socials i religiosos, a les pròpies contra-

diccions, als paranys de l'escriptura i de la paraula. La seua poesia és cruel en el sentit en què ho són els contes de Villiers de L'Isle-Adam, textos d'una "bellesa extraordinària [...] i tots, sorprenents", en paraules de Stéphane Mallarmé. La crueltat dels poemes d'Anise Koltz és un focus posat sobre la insensatesa de l'home, la violència de la natura, la presència indefugible de la mort. En paraules de l'autora: "El poeta ha de prendre posició enfront del món que l'envolta. S'han acabat les flors i els ocellets... Déu ha mort. L'home està sol enfront d'ell mateix, enfront del cosmos. A ell li correspon tota la responsabilitat de la seua vida i de la dels altres. Cadascú de nosaltres corre el risc de perdre's sense guia, sense brúixola, sense cap iniciació."

Cada llibre d'Anise Koltz ens recorda que estem sols sobre la terra i, alhora, ens proporciona les crosses per transitar en aquesta solitud, vital i còsmica. En la seua poesia ressona el que André Breton anomena el "to major", que segons ell distingeix els grans poetes, i que en ella porta de la memòria personal a la memòria de la terra, de la matèria, de l'Univers.

Un joc d'oposicions articula la seua poesia: la llum i l'ombra, la nit i el dia, la realitat i el somni, la paraula i el silenci, la mort i la vida. Tanmateix, amb un esperit que remet a la filosofia oriental, aquests elements hi coexisteixen sense negar-se, s'imbriquen l'un en l'altre; així, la llum amaga l'ombra, la realitat i el somni es confonen, el silenci amaga la paraula que alhora el conté i la vida i la mort esborren els seus límits. Dos espais immensos i omnipresents posen en escena les tensions de l'escrip-

tura i de la vida: d'una banda, el desert, àmbit tradicional de l'epifania, que ací figura el blanc de la pàgina, el buit del poema, recorregut per caravanes de mots, i alhora escenari de la presència de l'altre, aquell que s'amaga darrere del mirall i es materialitza en la imatge de l'ombra. D'altra banda, l'oceà, representació de la ràbia, de la violència cega, bèstia que incessantment es llança contra la terra i en qui la poeta es reconeix, sotmesa com ell a les lleis de la natura.

Amb un llenguatge despulrat i directe, allunyat de tota floritura, Anise Koltz traça l'escenari d'aquests enfrontaments que són l'eix de la seua poesia. Als seus poemes ressonen el vent, l'oceà, però també la música dels astres, el silenci del món. La paraula mateixa no escapa a la contradicció: instrument de coneixement i material primer del poema, s'impregna de la violència de les relacions dels homes, participa de l'opressió del botxí sobre la víctima, afaïçona la memòria personal i col·lectiva i, alhora, explora el que no es pot dir, l'impen-sable del pensament, "el costat fosc del planeta", com diu un vers seu.

Conscient del paper de la paraula en la formació de l'imaginari col·lectiu i dels seus dogmes, als seus poemes sovint escoltem la veu del Déu de la Bíblia, hi trobem les paràboles i els personatges que la poeta s'apropia per denunciar-ne la intolerància i l'arbitrarietat.

¿No hi ha, doncs, rescabament per a l'home, captiu de la seua insignificança i vulnerabilitat? Sí, l'home, responsable del seu destí i capaç de totes les ignomínies i covardies, també és posseïdor de potències que fan

mourer el món: l'amor, la solidaritat, l'empatia. L'amor, l'alè que fa girar el sol i la lluna i tots els planetes, única força contra la mort —no debades els poemes d'Anise Koltz dedicats al seu marit desaparegut, company de vida i de poesia, estan majoritàriament escrits en present i celebren la comunió del cos i de l'ànima. Sentiment totalitzador que esborra les fronteres del temps i de la matèria, l'amor permet la comprensió i la pietat cap al personatge de la mare, per exemple, dona “amb mal d'enyor”, present en tants poemes i en la veu de la qual ressonen finalment “tendresa i inquietud”, malgrat la seua imatge autoritària i repressiva. La solidaritat cap als patiments dels homes, com ara als poemes “Sóc jueva amb ells” i “Sóc palestina amb ells”, fa que la poeta s'identifique simultàniament amb Caïn i Abel, amb l'assassí i la víctima, esclaus tots dos d'una mateixa condició.

Anise Koltz sap que la paraula mai no podrà abastar la realitat que s'amaga darrere de la realitat i que a vegades el somni desvela, és conscient que mai no trobarà la paraula “que canviava el món”, però també sap que només la paraula certifica la pròpia existència, “potser sóc només el subjecte d'aquest poema”, escriu. La poeta porta el llenguatge al límit perquè s'acoste al màxim a la realitat, per forçar-lo a revelar els secrets que l'ull ignora, perquè, en paraules seues, “la poesia forma part del món nocturn de la realitat” i, alhora, representa l'única clau que permet accedir als espais de la consciència. Per això declara: “La nostra llengua és sagrada. El nostre deure és protegir-la, vetllar-hi com

un foc que no ha d'apagar-se mai, ja que és ell, precisament, qui ha d'il·luminar la nit del món”.

Potser hauria d'haver començat dient que Anise Koltz va nèixer a Luxemburg, al si d'una família en la qual es barregen diferents arrels, txeca, alemanya, belga i anglesa, i sempre molt activa en l'escenari cultural i literari luxemburguès.

La seua formació, que va tenir lloc sota l'Ocupació de Luxemburg, va ser alemanya i per això va escriure els primers llibres en aquesta llengua. Tanmateix, a partir de 1966, els seus textos s'orienten cap al francès, fins que als anys 80, i potser a causa de la mort prematura del seu marit provocada per les tortures que va patir en un camp de concentració nazi, Anise Koltz passa definitivament a la llengua francesa.

En 1963, junt amb el seu marit, René Koltz, va crear les *Biennales de Mondorf*, que van durar fins al 1974. Des de 1995, les *Journées littéraires de Mondorf*, organitzades per l'Acadèmia Europea de Poesia que presideix, en recullen l'esperit amb l'objectiu, segons l'escriptora, de “ser un laboratori, per modest que siga, de la construcció d'una societat multicultural”.

Anise Koltz, autora d'una vintena llarga de reculls de poemes, ha rebut nombrosos premis entre els més prestigiosos, com el Blaise Cendrars, l'Apollinaire, etc. És membre de l'Académie Mallarmé i de l'Institut Grand Ducal des Arts et des Lettres.

Però crec que el que realment importa ara és escoltar la veu d'Anise Koltz llegint els seus poemes.

Anna Montero Bosch. Llicenciada en Filologia Francesa per la Universitat de València. Poeta i traductora, treballa com a professora de francès d'ensenyament secundari.

Autora dels poemaris: *Polsim de lluna* (1983); *Arbres de l'exili* (1988); *La meitat fosca* (1994); *Com si tornés d'enlloc* (1999); *Serenitat de cercles* (2004); *El pes de la llum* (2007, Premi Cadaqués a Rosa Leveroni 2006); *Teranyines* (2010, Premi Ausiàs March).

Alguns poemes seus figuren a diverses antologies i han estat traduïts al francès, al castellà, al rus, a l'alemany i a l'italià.

Ha traduït diversos articles i llibres de poesia i prosa. Els darrers llibres de poesia traduïts són: *Poetes quebequesos* (2001); *L'Enamorada interior*, de Claudine Bertrand, 2002; *Oscil·latori*, d'Aurélié Nemours, (2002); *12 poemes*, d'Anise Koltz, (2004); *La terra calla*, d'Anise Koltz, (2005).

Anise Koltz

Poemes

Dilluns de poesia a l'Arts Santa Mònica

Je suis Juive avec eux

Leurs souffrances
s'inscrivent dans mon sang
et coagulent

Sur le bord de ma fenêtre
leurs cendres se posent
aujourd'hui encore
chaque nuit j'étouffe sous les tonnes
de cheveux rasés

(Béni soit le serpent)

...

Je suis Palestinienne avec eux

Leur douleur
s'est plantée dans ma poitrine

Dans mes artères
s'accumulent leurs pierres
autre mur
de lamentation

(Béni soit le serpent)

Sóc jueva amb ells

Els seus sofriments
s'inscriuen en la meua sang
i es coagulen

Sobre l'ampit de la meua finestra
les seues cendres es posen
avui encara
cada dia m'ofegue sota les tones
de cabells afaitats

(Béni soit le serpent)

...

Sóc palestina amb ells

El seu dolor
s'ha plantat dins del meu pit

Dins les meues artèries
s'acumulen les seues pedres
altre mur
de lamentacions

(Béni soit le serpent)

J'aime l'homme
au dos vaste
comme une steppe

Dans les profondeurs de sa terre
j'écoute
le bruit du troupeau de buffles
qui le traverse

(L'ailleurs des mots)

...

Je suis Ève
chassée du paradis

Et devenue voyante
je n'élève plus mes enfants
comme des larves
Dieu n'a pas besoin de les délivrer du mal

Chaque arbre est celui de la connaissance

(Le cri de l'épervier)

Estime l'home
d'esquena vasta
com una estepa

Dins les profunditats de la seua terra
escolte
el brogit del ramat de búfals
que el travessa

(L'ailleurs des mots)

...

Sóc Eva
foragitada del paradís

I transformada en vident
ja no crie els meus fills
com a larves
a Déu ja no li cal alliberar-los del mal

Cada arbre és el del coneixement

(Le cri de l'épervier)

Dans le désert
un homme s'agenouille
assoiffé
il lape son ombre
comme une flaque d'eau

Au loin les caravanes
défient l'immensité

(L'ailleurs des mots)

. . .

Sur le corps de ma mère
étaient inscrites
ma date de naissance
celle de ma disparition

Pierre tombale ambulante
je la portais
sur mon épaule

Sous ce fardeau invisible
je me suis écroulée

(Béni soit le serpent)

Al desert
un home s'agenolla
assedegat
llepa la seua ombra
com un toll d'aigua

Al lluny les caravanes
desafien la immensitat

(L'ailleurs des mots)

...

Al cos de la meua mare
estaven inscrites
la meua data de naixement
la de la meua desaparició

Làpida ambulat
la portava
sobre el muscle

Sota aquest fardell invisible
em vaig enfonsar

(Béni soit le serpent)

Je ne trace pas de cercle
je le franchis—

Je veux des mots
comme des éperviers
volant
fonçant
ivres de soleil
sanguinaires
sans pardon

(Béni soit le serpent)

...

Chaque nuit
tu me traverses
comme une charrue

La lune
plaie qui suinte
t'accompagne

Tu me laboures
tu m'ensemences

Tu es mort

(À René Koltz)

(Béni soit le serpent)

No trace cap cercle
el travesse—

Vull mots
com esparvers
que volen
que es precipiten
ebris de sol
sanguinaris
sense perdó

(Béni soit le serpent)

...

Cada nit
em travesses
com una arada

La lluna
nafra que traspua
t'acompanya

Em llaures
em sembres

Ets mort

(A René Koltz)

(Béni soit le serpent)

Béni soit le serpent
qui m'apprit la désobéissance

Ma tête était une filiale de banque
un office de travail

Je me purifie
je ne prie plus

J'allume le feu de mon enfer
et je chante

(Béni soit le serpent)

...

UNE APPARENCE

Je ne suis pas moi
je ne suis qu'une apparence

Mon image me couvre
telle une vieille couverture

J'erre comme un point d'interrogation
un verbe sans sujet

(Je renaîtrai)

Beneïda siga la serp
que em va ensenyar la desobediència

El meu cap era una filial de banc
una oficina

Em purifique
ja no pregue

Encenc el foc del meu infern
i cante

(Béni soit le serpent)

...

UNA APARENÇA

No sóc jo
no sóc més que una aparença

La meua imatge en cobreix
com un vell tapall

Vagarege com un punt d'interrogació
un verb sense subjecte

(Je renaîtrai)

SUR LES FLOTS

Je n'échangerais pas ma vie
contre celle du Christ
vendue au rabais
pour trente deniers

Il fut une proie facile
à la crucifixion

Mais j'aimerais apprendre de lui
comment déambuler sur les flots
sans me noyer

(Je renaîtrai)

...

AUTOUR DE MOI

Je veux renaître
oiseau de proie

Voir pousser sur ma peau
des plumes ébouriffées
par mes montées abruptes
mes descentes sanguinaires

Tandis qu'autour de moi
les anges tombent
et s'écrasent

(Je renaîtrai)

SOBRE LES AIGÜES

No canviaria la meua vida
per la de Crist
venuda a la baixa
per trenta denaris

Va ser una presa fàcil
per a la crucifixió

Però m'agradaria aprendre d'ell
com deambular sobre les aigües
sense ofegar-me

(Je renaîtrai)

...

AL MEU VOLTANT

Vull renàixer
ocell de presa

Veure créixer sobre la meua pell
plomes esbullades
per les ascensions abruptes
les baixades sanguinàries

Mentre que al meu voltant
els àngels cauen
i s'aixafen

(Je renaîtrai)

AVEC TOI

À ma mort
je dormirai sous terre
avec toi
comme une semence
prête à éclore

Mon corps est un lieu
où rien ne meurt

Je me transformerai
en arbre
pour ombrager ton sommeil

(Je renaîtrai)

...

MON OMBRE

Liée à vie
à mon ombre
qui s'écroule par terre
je suis prise de vertige
trébuchant
sur ce bassin de sang noir
sur ce mirage de moi-même

(Je renaîtrai)

AMB TU

Quan muiira
dormiré sota terra
amb tu
com una llavor
llestà per brollar

El meu cos és un lloc
on res no mor

Em transformaré
en arbre
per aombrar el teu son

(Je renaîtrai)

...

LA MEUA OMBRA

Lligada de per vida
a la meua ombra
que s'esfondra per terra
em pren un vertigen
quan ensopegue
en aquest toll de sang negra
en aquest miratge de mi mateixa

(Je renaîtrai)

OBSCURITÉ

Ainsi que le fleuve
délivre son eau à la mer

Je délivre mon obscurité
à la nuit

(Je renaîtrai)

...

LE DÉSERT

Le désert est sans chemin
sans raccourci
ni détour

Dans ses dunes
vagues pétrifiées
d'un océan endormi
je sombre

(Je renaîtrai)

OBSCURITAT

Així com el riu
lliura la seua aigua a la mar

Jo lliure la meua obscuritat
a la nit

(Je renaîtrai)

...

EL DESERT

El desert no té camins
ni dreceres
ni desviaments

En les seues dunes
ones petrificades
d'un oceà adormit
m'enfonse

(Je renaîtrai)

LA PAGE

La caravane de mes mots
traverse la page
désert blanc
sans repères
sans points d'eau

(Je renaîtrai)

...

PIERRE PAR PIERRE

Au commencement
était la parole
et la parole était avec Dieu

N'ayant pris chair parmi nous
elle vécut dans la cavité
de nos bouches

Elle s'arma
combattit
mentit
dissimula
trompa

Aujourd'hui
pierre par pierre
je la lance contre vous
jamais je n'ai trouvé
celle qui changeait le monde

(Je renaîtrai)

LA PÀGINA

La caravana dels meus mots
travessa la pàgina
desert blanc
sense fites
sense punts d'aigua

(Je renaîtrai)

...

PEDRA A PEDRA

Al principi
era la paraula
i la paraula era amb Déu

No havent-se encarnat entre nosaltres
visqué en la cavitat
de les nostres boques

S'armà
combaté
mentí
dissimulà
enganyà

Avui
pedra a pedra
la llance contra vosaltres
mai no he trobat
aquella que canviava el món

(Je renaîtrai)

Je porte en moi
un derviche

Tournant autour de lui-même
en parfaite géométrie
avec le cosmos

Qui connaît la kabbale
de ce tourneur mystérieux ?

(Galaxies intérieures)

...

Le temps inscrit
ses images

Je cherche des mots adéquats
pour construire
des espaces de silence

(Galaxies intérieures)

Porte dins meu
un dervix

Girant sobre ell mateix
en perfecta geometria
amb el cosmos

Qui coneix la càbala
d'aquest girador misteriós?

(Galaxies interieures)

...

El temps inscriu
les seues imatges

Cerque mots adequats
per construir
espais de silenci

(Galaxies interieures)

J'ai arraché au néant
mon visage

J'ai des yeux
derrière les yeux
où ce qui m'entoure
entre et sort

Tout ce que je vois
n'est que fiction
inventée
par le regard

(Galaxies interieures)

...

Je dédie mes poèmes
à tout ce que je ne comprends pas

À tout ce qui existe
et que je ne vois pas

Je les dédie au silence
qui se trouve au fond
de chaque fracas

(Galaxies interieures)

He arrencat del no-res
el meu rostre

Tinc uns ulls
darrere dels ulls
en els quals el que m'envolta
entra i surt

Tot el que veig
no és més que ficció
inventada
per la mirada

(Galaxies interieures)

...

Dedique els meus poemes
a tot el que no entenc

A tot el que existeix
i que no veig

Els dedique al silenci
que es troba al fons
de cada brogit

(Galaxies interieures)

Bibliografia d'Anise Koltz

Premis

1992 - Jean Malrieu

1992 - Blaise Cendrars

1994 - Antonio Viccaro per *Chants de refus*

1996 - Batty Weber

1997 - Rheinlandtaler per *Landschaftsverband Rheinland*

1998 - Prix Guillaume Apollinaire per *Le mur du son*

2005 - Jan Smrek premi d'Eslovàquia per tota la seua obra

2008 - Premi Servais per *L'ailleurs des mots*

2009 - Prix de littérature francophone Jean Arp per *La lune noircie*

OBRA

En alemany

Märchen, Luxembourg, 1957

Heimatlos, Gedichte, Luxembourg, 1959

Der Wolkenschimmel und andere Erzählungen,
Luxembourg, 1960

Spuren nach innen, 21 Gedichte, Luxembourg, 1960

Steine und Vögel, Gedichte, München/Esslingen, 1964

Den Tag vergraben, Bechtle Verlag, 1969

Fragmente aus Babylon, Delp Verlag, 1973

Bilingües, en alemany i en francès

Le cirque du soleil, Pierre Seghers, 1966

Vienne quelqu'un, Rencontre, 1970

Fragments de Babylone, Fagne, 1974

Sich der Stille hingeben, Heiderhoff Verlag, 1983

En francès

Le jour inventé, Paris, 1975

La terre monte, Belfond, Paris, 1980

Souffles sculptés, Guy Binsfeld, 1988

Chants de refus I and II, phi, 1993 i 1995

Le mur du son, phi, 1997, Prix Guillaume Apollinaire

Le paradis brûle, La Différence, 1998

La terre se tait, phi, 1999

Le cri de l'épervier, phi, 2000

Le porteur d'ombre, phi, 2001

L'avaleur de feu, phi, 2003

Béni soit le serpent, phi, 2004

L'ailleurs des mots, Éditions Arfuyen, 2007, Prix Jean Servais

La Lune noircie, Éditions Arfuyen, 2009

La Muraille de l'Alphabet, phi, 2010

Je renâitrai, Éditions Arfuyen, 2011

Galaxies intérieures, Éditions Arfuyen, 2013

Bilingües en francès i anglès

At the Devil's Banquets, Dedalus Press, 1998.

At the Edge of Night, Arc Publications, 2009.

Aquesta selecció de poemes
d'Anise Koltz
es publica el 20 d'octubre de 2014
amb motiu del recital de la poeta
dins el cicle Dilluns de poesia
a l'Arts Santa Mònica, Barcelona.

Dilluns de poesia a l'Arts Santa Mònica 2014

30 de juny

Montserrat Abelló

Presentació de Lluïsa Julià

7 de juliol

Ramón Andrés

Presentació d'Esther Zarraluki

15 de setembre

Tonko Maroević (Croàcia)

Presentació de Simona Škrabec

Traducció de Pau Sanchis

22 de setembre

Feliu Formosa

Presentació de Ramon Farrés

13 d'octubre

Adam Zagajewski (Polònia)

Presentació i traduccions de Xavier Farré

20 d'octubre

Anise Koltz (Luxemburg)

Presentació i traduccions d'Anna Montero

17 de novembre

Denise Desautels (Quebec)

Presentació i traduccions d'Antoni Clapés

15 de desembre

Carles Hac Mor

Presentació de Jordi Marrugat

**Totes les sessions tindran lloc
al claustre d'Arts Santa Mònica
els dilluns a les 19 h.**

Arts Santa Mònica

Centre de la creativitat

La Rambla 7 08002 Barcelona

T 935 671 110

www.artssantamonica.cat

Entrada lliure

Amb el suport de:

LE GOUVERNEMENT
DU GRAND-DUCHÉ DE LUXEMBOURG
Ministère de la Culture

Mitjans col·laboradors:

ara.cat

NÚVOL

Col·laboren:

PEN
català

AELC
ASSOCIACIÓ D'EScriptors
EN LLENGUA CATALANA

Organitzen:

1714 / 2014

Generalitat de Catalunya
Departament
de Cultura

Cafè Central
(poesia des de 1989)

SANTAMÒNICA